

Ocena dorobku naukowego i dydaktycznego dr Alicji Witalisz w postępowaniu

habilitacyjnym w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo

sporządzona zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Dr Alicja Witalisz uzyskała tytuł magistra filologii angielskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w roku 1998 przedstawiając pracę magisterską „Privative and Reversative Derivations in English and Polish” a w 2006 r. stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskała również na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego broniąc rozprawę „*Anglosemantyzmy w języku polskim*”. W latach 1998-2000 zatrudniona była w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UJ, następnie w latach 1999-2014 w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. S. Pigonia w Krośnie jako starszy wykładowca. W latach 2000-2007 pracowała jako wykładowca w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych na Uniwersytecie Jagiellońskim. Ostatecznie w roku 2008 podjęła pracę jako adiunkt na Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie w Instytucie Neofilologii – Filologia Angielska, Katedra Językoznawstwa Angielskiego.

Jeśli liczyć rozpoczęcie działalności naukowej pierwszymi publikacjami, to pracę naukową rozpoczęła Habilitantka w roku 2004 publikując artykuł na temat anglosemantyzmów w języku polityki. Od tego czasu widoczna jest determinacja w rozwoju naukowym Habilitantki, na co wskazuje liczba publikacji, które ukazały się drukiem (26 artykułów autorskich i 6 tomów redagowanych samodzielnie oraz recenzja), udział w licznych konferencjach oraz organizacja konferencji i innych wydarzeń naukowych.

1. OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH HABILITANTKI A. Ilościowa ocena osiągnięć naukowo-badawczych habilitantki

1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych

Jak wspomniano we wstępie dorobek publikacyjny dr Alicji Witalisz pod względem ilościowym jest zadowalający. W podlegającym ocenie okresie, tj. od chwili uzyskania stopnia doktora dr Alicja Witalisz opublikowała:

- 1 monografię w języku angielskim *English Loan Translations in Polish: Word-formation Patterns, Lexicalization, Idiomaticity and Institutionalization*, 2015, Peter Lang (Frankfurt am Main), wskazaną jako osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (DZ. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)
- 18 artykułów w zbiorach i czasopismach recenzowanych
- 1 recenzja
- 4 książki pod redakcją

Można więc mówić w tym przypadku o znaczącym powiększeniu dorobku naukowego po doktoracie: przed uzyskaniem stopnia dr Habilitantka opublikowała osiem artykułów oraz redagowała dwie książki.

2) sumaryczny *impact factor* publikacji naukowych oraz liczba cytowań publikacji według bazy Publish or Perish

Publikacje Habilitantki cytowane były Web of Science, Scopus i Publish or Perish. Ogólna liczba cytowań prac Habilitantki w Publish or Perish wynosi 19, indeks hI.norm: 3 a hI annual = 0.25

3) kierowanie projektami badawczymi lub udział w takich projektach udział w projekcie NCN

Dr Alicja Witalisz nie kierowała projektami badawczymi. Natomiast w roku 2015 brała udział w przygotowaniu wniosku o grant badawczy *Slavic Languages Development Prospects within the European Multilingual Frame until the End of the 21st Century* w ramach programu "Horyzont 2020"

4) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową

W latach 2001, 2007 i 2013 uzyskała nagrody Rektora PWSZ w Krośnie za osiągnięcia naukowe, działalność dydaktyczną i edytorską.

5) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych:

Od chwili uzyskania stopnia doktora dr Alicja Witalisz uczestniczyła jako autorka referatów na ponad 20 konferencjach krajowych i zagranicznych. Jak na okres 9 lat, które upłynęły od chwili uzyskania stopnia doktora, liczbę tę należy uznać za wysoką.

B. Opisowa ocena osiągnięcia naukowego habilitanta

Na przedstawione do oceny **osiągnięcie naukowe** Habilitanta (w rozumieniu art. 16 ust. 2 Ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003r. (Dz. U. nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005r. nr 164, poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011r. nr 84, poz. 455) składa się monografia w języku angielskim *English Loan Translations in Polish: Wordformation Patterns, Lexicalization, Idiomacity and Institutionalization*, 2015, Peter Lang (Frankfurt am Main). Praca ta uzyskała bardzo dobre recenzje wydawnicze prof. Dillera (Bochum) i Sauera (Monachium).

Habilitantka przesłała również do oceny artykuły opublikowane w języku angielskim i polskim w czasopiśmie oraz pracach zbiorowych polskich i zagranicznych. W niemal całości są one

tematycznie zbieżne z tematyką ocenianej monografii, co świadczy o skryształizowanych zainteresowaniach badawczych. Ponadto wśród nadesłanych publikacji znajdują się cykle tematyczne, które Habilitantka określa w swoim Autoreferacie jako (1) *Zapożyczenia semantyczne i zmiany semantyczne*, (2) *Kalki strukturalno-semantyczne z języka angielskiego*, (3) *Teoria zapożyczeń*, (4) *Język a kultura*, (5) *Globalizacja językowa* oraz (6) *Inne prace dotyczące zapożyczeń*. Taka autoklasyfikacja znajduje uzasadnienie, choć przyznać można, że zważywszy na liczbę publikacji, jest ona nazbyt szczegółowa.

Zainteresowania badawcze Habilitantki są niezwykle spójne – od początku swej działalności naukowej dr Alicji Witalisz skupiła się na kwestii wpływu angielszczyzny na współczesny język polski. Przedstawiona do oceny monografia *English Loan Translations in Polish* stanowi jednak nie tylko podsumowanie wieloletnich badań, ale i nową propozycję teoretyczną.

Monografia dr Witalisz poświęcona jest problematyce kalki strukturalno-semantycznej we współczesnej polszczyźnie mediów polskich. Autorka wykorzystuje w swojej analizie metody językoznawstwa korpusowego. Podejście korpusowe uwidacznia się przede wszystkim w przekonaniu Autorki, że klasyfikacja materiału winna wynikać z samego materiału badawczego a nie być zdefiniowana a priori. Takie podejście do badanego materiału pozwala na przedstawienie wielu nowych propozycji teoretycznych.

Rozdział 1 liczącej 350 stron monografii stanowi wprowadzenie do przedstawionej w dalszej części analizy. Jest bardzo solidnie przemyślany i dobrze szkicuje główne założenia badawcze, cele i metody zastosowane w dalszej analizie. Zdecydowanie ułatwia dalszą lekturę pracy.

Rozdział 2 poświęcony jest przedstawieniu zjawiska kalki strukturalno-semantycznej jako typowi zapożyczenia. Autorka dokonuje w nim przeglądu dotychczasowych badań jak również omawia szczegółowo relację pomiędzy kalkami strukturalno-semantycznymi a szeroko rozumianą kategorią kalki. Wypracowuje przy tym metodę identyfikacji takich kalk opartą po części na proponowanych wcześniej kategoriach jak i specyfice zebranego materiału badawczego. Ważnym wątkiem rozdziału drugiego jest zaproponowana przez Autorkę metoda identyfikacji kalk

powstałych w wyniku kontaktu językowego oraz kalk od takiego kontaktu niezależnych. Wnikliwa dyskusja prowadzona przez Habilitantkę i solidna argumentacja na rzecz stawianych tez jest niewątpliwie wielką zaletą tego rozdziału. Na podkreślenie zasługuje też łatwość z jaką Autorka przedstawia dość skomplikowaną, choćby ze względu na terminologię, materię zapożyczeń. Świadczy to nie tylko o szerokim zakresie prac, z którymi Habilitantka zapoznała się, ale przede wszystkim o wnikliwej i krytycznej ich analizie.

Rozdział 3 *English Loan Translations in Polish* składa się z pięciu podrozdziałów, w których dr Witalisz omawia w ujęciu diachronicznym polskie kalki strukturalno-semantyczne z takich języków pożyczających jak niemiecki, francuski, rosyjski i angielski i dokonuje opisu i klasyfikacji kalk angielskich w języku polskim. Rozdział uzupełnia dyskusja nad strukturami złożonymi (zestawieniami), pseudokalkami i hybrydami. Rozważania i propozycje przedstawione w tym rozdziale są szczególnie cenne dla językoznawstwa. Dr Witalisz doskonale naświetla złożoność procesu identyfikacji kalk wynikającą z konfliktu pomiędzy stosowanymi w dość ubogiej literaturze przedmiotu kategoriami morfologicznymi i frazeologicznymi. Świadoma jest również faktu przynależności polskiego do innej grupy językowej niż języki francuski czy niemiecki, dla których wypracowano już pewne kategorie opisu nieodpowiadające jednak specyfice języka polskiego. Rozdział 3 jest najobszerniejszym rozdziałem monografii. Zawarte tam przemyślenia i propozycje pełnią kluczową rolę w dalszych analizach.

Rozdział 4 *Semantic processes in loan translations* poświęcony jest opisowi procesów semantycznych zachodzących podczas kalkowania. Stanowi bardzo wartościową część pracy, w której Autorka wychodzi poza ramy definiowania i klasyfikowania kalk. Pomimo złożoności procesów semantycznych, a czasami ich niejednorodności, udaje się dr Witalisz przedstawić klarowny obraz procesów uwikłanych w kalkowanie w języku polskim.

Ostatni rozdział pracy, tj. *Perception of loan translations* omawia kalki w kontekście socjolingwistycznym. Autorkę interesuje odpowiedź na pytanie o mechanizmy instytucjonalizacji nowych kalk strukturalno-semantycznych, a w szczególności czynniki ułatwiające lub hamujące instytucjonalizację. Zakres omawianej tematyki jest bardzo szeroki, niemniej jednak Autorka

bardzo czytelnie i rzeczowo przedstawia swoje przemyślenia oparte na bogatym materiale badawczym.

Monografia dr Alicji Witalisz jest pracą o dużej wartości, nie tylko dla badaczy kontaktu językowego, leksykografów czy morfologów, bezpośrednio zainteresowanych wynikami tych badań. Monografia ta jest wartościowa dla wielu początkujących, ale również i tych bardziej doświadczonych badaczy zmagających się z trudami jasności przekazu swych przemyśleń – stanowi bowiem wzór dobrze skonstruowanej rozprawy, napisanej klarownie i rzetelnie.

Co najważniejsze, prócz doskonałej analizy i opisu kalk przedstawionych w pracy, Autorka porusza w swej pracy nowe zagadnienia, które nie doczekały się dotychczas badań. Mam tu na myśli kwestie leksykalizacji i instytucjonalizacji kalk w języku pożyczającym. Jest to niewątpliwie największy atut tej monografii.

Monografię dr Witalisz należy ocenić bardzo wysoko. Habilitantka potrafiła dostrzec pewne elementy wymagające modyfikacji i takie modyfikacje zaproponowała. Potrafiła dostrzec również luki w badaniach i zaproponować istotne rozwiązania.

Podobnie i w pozostałych publikacjach, których tematyka została podana wyżej, dr Witalisz nie poprzestaje na opisie zjawisk językowych. Jej prace badawcze z całą pewnością można uznać za spełniające postulat adekwatności wyjaśniającej. Jako takie są cenne, gdyż dają impuls do podejmowania nowych badań.

2. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ, w tym dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

Jak wspomniałem powyżej dr Witalisz brała udział w przygotowaniu wniosku grantowego *Slavic Languages Development Prospects within the European Multilingual Frame until the End of the 21st Century* w ramach programu "Horyzont 2020"

Na szczególne podkreślenie zasługuje niezwykła aktywność dr Witalisz w zakresie współpracy w ramach programu Erasmus. Od roku 2006 prowadziła zajęcia w 11 uniwersytetach europejskich. Ponadto czterokrotnie wygłaszała wykłady na uniwersytetach amerykańskich. W ostatnich trzech latach dr Witalisz prezentowała również wykłady w ramach programu letniego School of Communication, w Towarzystwie Miłośników Języka Polskiego oraz sekcji językoznawczej Koła Naukowego Anglistów UJ.

.

2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Na podkreślenie zasługuje aktywny udział dr Witalisz w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych. Wygłaszała referaty na dwóch konferencjach zagranicznych oraz w licznych ośrodkach polskich. Część z tych ostatnich należy uznać za konferencje o zasięgu międzynarodowym z racji języka konferencji i uczestnictwa gości zagranicznych. Prezentowane referaty w przeważającej części przypadków zostały opublikowane w tomach zbiorowych a tematyka referatów zgodna jest z głównymi polami zainteresowań badawczych Habilitantki.

Na podkreślenie zasługuje udział dr Witalisz w organizacji międzynarodowej konferencji naukowej *Across Borders V International Conference on Culture, Language and Literature* w Miskolc University na Węgrzech.

3) otrzymane nagrody i wyróżnienia

Dr Alicja Witalisz otrzymała trzykrotnie nagrody. W latach 2001, 2007 i 2013 uzyskała nagrody

Rektora PWSZ w Krosnie za osiągnięcia naukowe, działalność dydaktyczną i edytorską.

4) udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Habilitantka nie podaje w nadesłanej dokumentacji żadnych informacji na ten temat.

5) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych

Habilitantka nie podaje w nadesłanej dokumentacji żadnych informacji na ten temat.

6) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Habilitantka jest sekretarzem *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*, sekretarzem językowym Biuletynu PTJ oraz recenzentem *Socjolingwistyki* IJP PAN.

7) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr Alicja Witalisz jest członkiem pięciu towarzystw naukowych: *The Societas Linguistica Europaea*, *Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, *Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego*, *Krakowskiego Towarzystwa Popularyzowania Wiedzy o Komunikacji Językowej "Tertium")*.

8) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Dr Alicja Witalisz prowadzi zajęcia dydaktyczne jako etatowy pracownik Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Pedagogicznego od roku 2008. Biorąc pod uwagę to zatrudnienie jak i poprzednie należy zwrócić uwagę na szeroki zakres nauczanych przedmiotów. Dr Witalisz wykładała takie przedmioty jak Wstęp do językoznawstwa, Gramatyka opisowa, Fonetyka, Semantokładnia,

Angielsko-polskie związki językowe. Prowadziła ponadto seminaria licencjackie i magisterskie. Dr Witalisz jest promotorem 14 prac magisterskich oraz 80 prac licencjackich z zakresu językoznawstwa i metodyki nauczania.

Należy odnotować również fakt pełnienia przez dr Witalisz funkcji recenzenta pomocniczego rozprawy doktorskiej na Uniwersytecie w Jaen.

Na podkreślenie zasługuje fakt przygotowania przez habilitantkę kursów e-learningowych na platformę Moodle z zakresu semantyki, składni oraz morfologii.

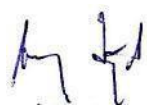
Dr Witalisz wykazuje również aktywność w działalności na rzecz Instytutu Filologii UP. Doprowadziła do podpisania umów z uniwersytetem w Kadyksie, pełni funkcję koordynatora ds. jakości kształcenia oraz reprezentuje młodszych pracowników w Radzie Wydziału UP.

Podsumowując, dorobek naukowy dr Alicji Witalisz po doktoracie potwierdza jej niewątpliwe zasługi naukowe: jest on bogaty i niezwykle spójny tematycznie. Ponad 20 artykułów w wydawnictwach polskich i zagranicznych, doskonale przygotowana monografia, udział z referatami na wielu konferencjach, aktywność popularyzatorska, organizacyjna, edytorska i dydaktyczna dobrze świadczą o jej rozwoju akademickim od czasu doktoratu.

Wnioski końcowe

Biorąc pod uwagę powyższe pozytywne uwagi dotyczące jej monografii, dorobku naukowego oraz aktywności jako naukowca i nauczyciela akademickiego stwierdzam, że spełnia ona z powodzeniem kryteria oceny ujęte w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego*.

Niniejszym przedkładam więc Wysokiej Radzie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie wniosek o nadanie dr Alicji Witalisz stopnia doktora habilitowanego.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, connected letters that appear to be 'A' and 'L'.

Andrzej Łyda, prof.
dr hab.

Gliwice, 11 stycznia 2016